

[Landbrugsministeren.]

der navnlig anledning til at fremhæve de begrænsninger, der gælder for statens forkøbsret, og som i mange tilfælde er medvirkende til, at en husmand finder det håbløst at vente tillægsjord fremskaffet ad denne vej.

Efter regeringens opfattelse vil en tilfredsstillende løsning af tillægsjordspørgsmålet kun være mulig, forsåvidt der skabes hjemmel for ekspropriation af de fornødne arealer, således som det gang på gang gennem de sidste ca. 30 år har været foreslået fra socialdemokratisk side. Det har ikke hidtil vist sig muligt at få den nødvendige tilslutning til gennemførelse af sådanne ekspropriationsforslag, og da jeg må gå ud fra, at det radikale venstre heller ikke nu vil gå ind for ekspropriation, har jeg indtil videre afstået fra at stille forslag herom.

Under disse omstændigheder må jeg anse det for påkrævet, at statshusmandslovens regler om forkøbsretten udbygges således, at det bliver muligt i videre omfang end hidtil at fremskaffe den fornødne jord.

De væsentligste begrænsninger af forkøbsrettens anvendelsesområde er dels, at forkøbsretten kun gælder for landejendomme, men ikke overfor frie landbrugsarealer, der ikke er vurderet til ejendomsskyld sammen med en landbrugsnoteret ejendom, dels at overdragelse til erhververe indenfor en ret vid kreds af den hidtidige ejers slægtninge og andre pårørende er undtaget fra forkøbsretten.

Ved de foreslåede ændringer af statshusmandslovens § 8 skabes der mulighed for at lægge forkøbsret på de frie landbrugsarealer, der hidtil har ligget udenfor forkøbsrettens rækkevidde, fordi de ikke har driftsmæssig tilknytning til en landbrugs-ejendom, som tilhører ejeren, og derfor ikke er vurderet sammen med landbrugsnoteret jord.

Det er en væsentlig mangel ved de hidtil gældende regler, der herved foreslås rettet, idet det vist må erkendes som rimeligst og fordelagtigst for alle parter, at udstykningsjord og tillægsjord fremskaffes fra sådanne frie arealer, når disse kan erhverves og er lige så egnede til formålet som de egentlige landejendomme i nabolaget.

Endvidere foreslås den hidtidige undtagelse af familieerhvervelser begrænset

således, at kun overdragelse til ægtefælle, livsarving, herunder adoptivbarn, og en livsarvings ægtefælle skal være fuldtud undtaget fra forkøbsretten.

Hvis erhververen står udenfor denne nærmeste familiekerds, men hører under den vide kreds af pårørende, som i dag er undtaget, og som bl. a. omfatter så fjerne pårørende som ejerens søskendes svigerbørn eller adoptivbørn eller hans ægtefælles søskendebørn, foreslås det, at forkøbsretten fremtidig skal kunne bringes i anvendelse, hvor der er brug for at skille tillægsjord fra ejendommen. Forslaget tager kun sigte på at fremskaffe den nødvendige tillægsjord i disse tilfælde, og når tillægsjorden er fraskilt, har den pågældende slægtning eller pårørende ret til at kræve sig restejendommen overdraget for den samme pris, som staten har givet for den, med fradrag af fuldt vederlag for den fraskilte tillægsjord. Har den tidligere ejer tiltænkt erhververen en økonomisk begunstigelse ved overdragelsen, sker der altså ingen forrykkelse heri ved, at staten træder ind og fraskiller den fornødne tillægsjord.

Disse retningslinier er de samme, som administrationen hidtil har hævdet med hensyn til erhvervelser udenfor den undtagne familiekerds ved arveudlæg mod delvis vederlag og ved salg i levende live til en lavere favorpris, og som også foreslås lovfæstet med henblik på disse delvise arveerhvervelser samt køb til favorpris udenfor den hidtil undtagne familiekerds.

Jeg vil gerne her gøre en bemærkning om forholdet mellem de foreslåede nye bestemmelser om familieerhvervelse og de bestemmelser, som i 1949 blev gennemført som § 11 i loven om landbrugsejendomme, og som angår erhvervelse af flere landbrugsejendomme ved familieoverdragelse eller arv. Den familiekerds, som denne bestemmelse giver en særstilling, er den samme, som hidtil i statshusmandsloven har været helt undtaget fra forkøbsretten, og ejere af større ejendomme har i en del tilfælde benyttet sig af den adgang, som loven gav dem til inden 1. oktober 1953 at melde sig med tilbud om jordafståelse for derved at frigøre større ejendomme fra landbrugslovens særlige begrænsninger ved overdragelser af samlede ejendomsbesiddelser indenfor slægten.

Man kan nu spørge, om denne jordafstå-